

УДК 636.2:636.085:633.2

Волошин В.М., к.с.-г.н., завідувач відділу первинного та елітного насінництва

Копитець Н.Г., к.е.н., с.н.с., провідний науковий співробітник

Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

E-mail: nataliia_kopitets@ukr.net

ЗАЛЕЖНІСТЬ ЯКОСТІ КОРМІВ ДЛЯ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ ВІД РЕЖИМУ ВИКОРИСТАННЯ ТРАВСТОЇВ

З метою підвищення ефективності галузі тваринництва, що передбачено в рамках реалізації «Стратегічних напрямів розвитку сільського господарства України на період до 2020 року» та «Концепції розвитку кормовиробництва в Україні на період до 2025 року» необхідним є збільшення обсягів виробництва високоякісних трав'яних кормів. У сільському господарстві лучні травостої використовуються на 90 % як кормові угіддя, які є джерелом виробництва дешевих трав'яних кормів, в першу чергу для великої рогатої худоби.

Мета роботи передбачала визначення залежності якості кормів для великої рогатої худоби від режиму використання різних типів травостоїв.

Дослідження проводили протягом 2014-2017 рр. на базі багатофакторного польового дослідження відділу кормовиробництва у дослідному полі ННЦ «Інститут землеробства НААН» на сірому лісовому крупнопилувато-легкосуглинковому ґрунті. Схема дослідження включала: 7 різнотипних травостоїв (переліг 1, переліг 2, сіяний злаковий, лучноконюшино-злаковий, повзучоконюшино-злаковий, люцерно-злаковий, лядвенец-злаковий); три фони удобрення; два режими використання (двоукісне та чотириукісне Обліки і спостереження у досліді проводили за загальноприйнятими методиками).

Враховуючи, що режим використання лучних угідь є могутнім екологічним фактором впливу на структурно-функціональну організацію їх рослинного покриву і пов'язаних із ним усіх інших складових екосистеми, правильне визначення стратегії використання та ступеня навантаження на лучні екосистеми є надійною основою управління продуктивністю їх травостоїв, якістю кормів, збереження видового складу фітоценозів та підтримання на оптимальному рівні екологічної рівноваги довкілля.

Отримані дані свідчать, що кращою якістю корму і за його поживністю та енергонасиченістю характеризувався чотириукісний режим порівняно з двоукісним. За цього режиму вміст кормових одиниць в сухій масі підвищився від

59-76 до 67-92%, обмінної енергії – від 8,5-9,7 до 9,1-10,6 МДж/кг. Забезпечення кормової одиниці перетравним протеїном збільшилось (за виключенням бобово-злакових травостоїв на фоні внесення NPK) від 131-173 до 149-191 г, а протеїнове відношення, навпаки, зменшилось від 4,0-6,3 до 3,1-4,5.

Аналіз хімічного складу корму вказує, що урожайна маса лучних травостоїв за роки досліджень була добре забезпечена органічними поживними речовинами і, за загальним рівнем умісту їх у кормі, відповідає зоотехнічним нормам годівлі великої рогатої худоби та вимогам Держстандартів України (ДСТУ 4674, 4684, 4685) на виготовлення сіна, сінажу та штучно висушених кормів. Зокрема, виявлено, що за двоукісного використання трава, в основному відповідає вимогам висококласних зимових кормів. Усі травостої придатні для виготовлення сіна і сінажу I і II класів. В основному бобово-злакові травостої за вмістом сирого протеїну і клітковини відповідають вимогам для виготовлення сіна й сінажу I класу, а перелоги і злаковий травостої на фоні без добрив – для виготовлення сіна й сінажу II класу. Обмежувачим фактором підвищення класності кормів був дещо вищий вміст сирової клітковини, а не дефіцит сирого протеїну.

За чотириукісного режиму трава за вмістом сирого протеїну та сирової клітковини відповідає вимогам стандартів на виготовлення сіна і сінажу I класу та штучно висушених кормів I і II класу. Враховуючи, що у четвертому укосі за чотириукісного використання трави низькорослі, мають меншу врожайність, а тому мало придатні для скошування, їх доцільно використовувати на випас.

Отже, доведено, що режими використання впливали на якість корму, яка відповідала зоотехнічним нормам годівлі великої рогатої худоби та вимогам держстандартів України для виготовлення сіна і сінажу I і II класів і штучно висушених кормів I і II класів. Кращим за поживністю був чотириукісний режим використання порівняно з двоукісним.